

Distansförsäljning av finansiella tjänster 2021/22:FPM98

Justitiedepartementet

2022-06-08

Dokumentbeteckning

COM(2022) 204

Förslag till EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV om ändring av direktiv 2011/83/EU om avtal om finansiella tjänster som ingåtts på distans samt om upphävande av direktiv 2022/75/EG

Sammanfattning

Direktivet om distansförsäljning av finansiella tjänster till konsumenter reglerar situationer där konsumenter på distans ingår avtal om exempelvis bankservice, krediter, försäkringar, pension eller investeringar. Kommissionen har föreslagit att direktivet upphävs då det tillkommit en mängd rättsakter sedan direktivet antogs 2002 som medfört att direktivet till stor del bedöms som obsolet. För att inte riskera att konsumenter står utan skydd på vissa oreglerade områden eller när det kommer nya produkter som ännu inte omfattas av sektorspecifik konsumentskyddande reglering, föreslår Kommissionen samtidigt att vissa av bestämmelserna moderniseras och flyttas till konsumenträttighetsdirektivet från 2011.

Regeringen välkomnar förslaget och ser positivt på att ett högt och balanserat konsumentskydd bibehålls när konsumenter tillhandahålls finansiella tjänster på den inre marknaden. Att upphäva direktivet om distansförsäljning av finansiella tjänster till konsumenter och i stället införa vissa för konsumentskyddet grundläggande bestämmelser på området i konsumenträttighetsdirektivet innebär en regelförenkling och framstår som en ändamålsenlig lösning. Att bestämmelser som inte längre har ett tillämpningsområde blir upphävda kan förväntas leda till en ökad rättslig klarhet. Regeringen avser bevaka och verka för att upphävandet inte medför att det skapas glapp i konsumentskyddet samt att bestämmelserna blir ändamålsenligt utformade så att ett högt och balanserat konsumentskydd kan uppnås.

1.1 Ärendets bakgrund

Kommissionens förslag ska ses i ljuset av att 2002 års direktiv om distansförsäljning av finansiella tjänster till konsumenter utvärderades 2020 inom ramen för REFIT (Regulatory Fitness Check). Utvärderingen utmynnade dels i slutsatsen att det tillkommit ett flertal nya rättsakter som reglerar distansförsäljning av olika finansiella tjänster till konsumenter vilket successivt lett till att direktivets betydelse minskat. Exempel på sådana rättsakter är konsumentkreditdirektivet, bolånedirektivet, betaltjänstedirektivet, direktivet om försäkringsdistribution och direktivet om otillbörliga affärsmetoder. Dels utmynnade utvärderingen i slutsatsen att det finns områden där direktivet fortfarande tillämpas. Ett exempel är att bestämmelserna om förhandsinformation har angetts tillämpas när konsumenter investerar i diamanter eller köper presentkort. Utvärderingen visade också att direktivet kan få betydelse som skyddsnät för nyare produkter som ännu inte blivit föremål för lagstiftning, så som när konsumenter handlar vissa kryptovalutor. Vad gäller behovet av modernisering av vissa bestämmelser har Kommissionen pekat på den digitalisering som ägt rum sedan 2002.

1.2 Förslagets innehåll

Förslaget innehåller 10 artiklar. Förutom att direktivet om distansförsäljning av finansiella tjänster till konsumenter upphävs, moderniseras och införs vissa av bestämmelserna i stället i EU:s konsumenträttsdirektiv från 2011. Dessa är tänka att tillämpas när konsumenter ingår avtal om finansiella tjänster på distans om inte andra bestämmelser är tillämpliga. Bestämmelserna rör konsumentens rätt till förhandsinformation innan avtalets ingående, konsumentens rätt att ångra avtalet samt näringsidkarnas skyldighet att göra det möjligt för konsumenten att förstå den tjänst som tillhandahålls. Därtill införs en bestämmelse som tar sikte på att konsumenter som ingår avtal via internet måste tillgodoses möjligheten att fatta informerade och välgrundade beslut.

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Direktivet om distansförsäljning av finansiella tjänster till konsumenter har genomförts huvudsakligen i 3 kap. lag (2005:59) om distansavtal utanför affärslokaler. Bestämmelser om förhandsinformation och ångerrätt finns redan i den svenska regleringen. En anpassning efter de moderniserade förslagen kan dock komma att behövas.

Kommissionens bedömning i dess konsekvensanalys är att förslaget, bortsett från normala administrativa kostnader hänförliga till säkerställandet av förenlighet med EU:s lagstiftning, inte har några budgetära konsekvenser för EU eller dess myndigheter. Detta eftersom varken några nya kommittéer skapas eller finansiella åtaganden görs. Eventuella utgiftsdrivande åtgärder på EU-budgeten behöver finansieras genom omprioriteringar mellan befintliga program i den fleråriga budgetramen (MFF).

Förslaget innebär dessutom en mycket begränsad ny reglering genom att befintligt direktiv om distansförsäljning av finansiella tjänster till konsumenter upphävs och endast ett fåtal bestämmelser moderniseras och förs över till konsumenträttsdirektivet från 2011. Regeringens bedömning är därför att eventuella kostnadsökningar för det allmänna bör kunna finansieras inom ramen för myndigheternas befintliga anslag.

2 Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringen välkomnar förslaget och ser positivt på att ett högt och balanserat konsumentskydd bibehålls när konsumenter tillhandahålls finansiella tjänster på den inre marknaden. Att upphäva direktivet om distansförsäljning av finansiella tjänster till konsumenter och i stället införa vissa för konsumentskyddet grundläggande bestämmelser på området i konsumenträttsdirektivet innebär en regelförenkling och framstår som en ändamålsenlig lösning. Att bestämmelser som inte längre har ett tillämpningsområde blir upphävda kan förväntas leda till en ökad rättslig klarhet. Regeringen avser bevaka och verka för att upphävandet inte medför att det skapas glapp i konsumentskyddet samt att bestämmelserna blir ändamålsenligt utformade så att ett högt och balanserat konsumentskydd kan uppnås.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Det är ännu inte känt vilka ståndpunkter medlemsstaterna har.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Det är ännu inte känt vilka ståndpunkter institutionerna har.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Berörda myndigheter och organisationer kommer inom kort beredas tillfälle

3 Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Kommissionen har som rättslig grund angett artikel 114 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, med vederbörlig hänsyn till artikel 169 i samma fördrag. Bestämmelserna behandlar möjligheten att besluta om åtgärder för tillnärmning av sådana bestämmelser och författningar i medlemsstaterna som syftar till att upprätta den inre marknaden och få den att fungera, respektive tillförsäkra ett konsumentskydd på den inre marknaden. Det ordinarie lagstiftningsförfarandet tillämpas, vilket innebär att Europaparlamentet och rådet gemensamt antar direktivet. Beslut fattas i rådet med kvalificerad majoritet.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

Kommissionen anser att förslaget är förenligt med subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen. Med hänsyn till digitaliseringen och potentialen för att nya aktörer ska uppträda på marknaden för finansiella tjänster så förväntas tjänster som tillhandahålls över landsgränserna att öka. Utifrån detta motiverar Kommissionen behovet av ett gemensamt EU-rättsligt regelverk vars mål inte bedöms kunna uppnås på nationell nivå hos medlemsstaterna.

Regeringen konstaterar att syftet med förslaget är att förenkla och modernisera det rättsliga regelverket för att finansiella tjänster ska kunna tillhandahållas på den inre marknaden utan att konsumentskyddet äventyras. Regeringen delar kommissionens bedömning att detta inte i tillräcklig grad kan uppnås på nationell nivå hos medlemsstaterna och att förslaget därför är förenligt med subsidiaritetsprincipen. Vidare konstaterar regeringen att förslaget endast reglerar frågor som är nödvändiga för att åstadkomma förslagets syften. Förslaget är därmed enligt regeringens bedömning även förenligt med proportionalitetsprincipen.

4 Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Regeringen avser att inom kort remittera förslaget och analysera det mot bakgrund av inkomna remissvar. Ett första möte för behandlingen av förslaget förväntas hållas i rådsarbetsgruppen för konsumentskydd och information under sommaren. Det är inte känt när frågan som tidigast kan förväntas behandlas på ett rådsmöte. Det är inte heller känt när Europaparlamentet kommer att påbörja sin behandling av ärendet.

